

**Звернення
від Його Всесвятості
Вселенського Патріарха Варфоломія
до Київського Безпекового Форуму
(26 квітня 2021 року)**

*** * ***

Чорнобиль: тридцять п'ять років потому

Уранці 26 квітня 1986 року, коли Православна Церква готувалася до Страсного Тижня, щоби вшанувати Розп'яття Господа нашого і відзначити радість Його Воскресіння, народ України зазнав найстрашнішої ядерної катастрофи в історії – на Чорнобильській атомній станції.

Сьогодні, рівно через тридцять п'ять років, коли православні християни знову вступили в Тиждень Святих Страстей нашого Спасителя, відгомін тих вибухів – наслідки яких були відчутні далеко в тодішньому Радянському Союзі, – все ще лунає в наших умах і наших серцях.

У цю сумну річницю ми оплакуємо жертв катастрофи, яка не тільки поширилася на сусідні з Україною країни на півночі та заході, а й мала вплив на ширший регіон на півдні та сході, породжуючи хвилі екологічного руйнування, незворотну шкоду для здоров'я та втрати людського життя.

Упродовж 1950-х та 1960-х років використання ядерної енергії в мирних цілях було багатообіцяючою надією для людства. Багато хто вважав, що це і є відповіддю на енергетичні потреби у глобальному масштабі. Цей оптимізм зава-

див навіть спеціалістам-ученим спрогнозувати та оцінити можливі загрози, пов'язані з безпекою роботи атомних електростанцій та поводженням з радіоактивними відходами. Жахлива Чорнобильська аварія нагадала нам усім, наскільки передчасним та поспішним був такий підхід і такі очікування.

Із цим болючим досвідом та нашими знаннями сьогодні, як ці страждання та горе можуть принести викуплення і перетворення для нас як для сумлінних громадян більш як через покоління? Як зробити так, аби спустошення та руйнація стали можливістю гідного вшанування людських та екологічних жертв, і вони не були намарно втраченими?

Насамперед, ми повинні завжди пам'ятати. Ми ніколи не повинні забувати трагічні наслідки наших невдач. Маємо згадати імена всіх, відомих і невідомих, хто втратив життя в результаті людських дій. І ми повинні взяти на себе відповідальність за ці дії.

Пам'ять є потужною складовою релігії, особливо в християнстві. Адже вона може стати катарсичною силою для примирення з минулим, перетворення сьогодення та формування майбутнього. Це сила покаяння.

По-друге, ми маємо навчитися говорити «Ні!» технологіям зі шкідливим впливом на священний Божий дар творіння. Як ми молимося у Псалмі 23: «Земля і все, що наповняє її, – Господні». Ми повинні підкорятися «екологічному імперативу», поважати та захищати довкілля й нехтувати сучасним «технологічним імперативом», який наказує нам досягати всього, що є технологічно досяжним, незважаючи на його ширші наслідки для нашого життя та для нашого спільного дому (οἶκος).

Так само ми вже не можемо оцінювати свій успіх лише з точки зору фінансової вигоди. Економічна система, яка спрямована лише на максимізацію прибутку, насправді загрожує соціальній згуртованості та солідарності. Економічний розвиток повинен йти пліч-о-пліч із соціальною справедливістю, боротьбою з нерівністю й бідністю та захистом цілісності довкілля. Це модель покаяння.

І нарешті, *ми повинні навчитися говорити «Так!»* іншому етосу, альтернативній системі цінностей, іншому способу життя: такому, що стверджує красу та

гідність усіх людей та всіх речей. Наш вибір та дії позначаються на кожній деталі нашої планети та впливають на майбутнє наступних поколінь.

Мабуть, найбільший урок, який ми можемо взяти з Чорнобиля, – це те, що ми ділимо світ з усіма людьми та всіма живими істотами. Наш світ один, єдиний і неповторний. Забруднення не знає кордонів. Ми всі покликані усвідомити важливість стриманості та поваги, надії на чистіший та безпечніший світ, на чисту й безпечну енергію, яка сьогодні є справді можливою і життєздатною. Це шлях покаяння.

Сила, модель та шлях покаяння.

Як Мати-Церква нашого улюбленого українського народу, ми всім серцем молимося, щоби пам'ять про Чорнобиль не була марною. Натомість хай вона буде вічною та перетворюючою.

Хай буде благословенний Страсний Тиждень! Нехай Божа благодать буде з усіма вами!